foundation of fachwerk building dated to the early 17th century, a foundation of a stone building dated to the middle 17th century and fragments of a cobble-stone road, a foundation of a stone building dated to the early 18th century with a cobbled internal yard were obtained as well. After the fire (1854), a stone storehouse was built on the site and it stands there until today. During the investigation, a rich collection of archaeological finds dated to the 16th–19th centuries, in particular, many tiles of various types, was collected.

ANYKŠČIŲ SENAMIESTIS

Eugenijus BUTĖNAS, Gintautas ZABIELA

Anykščių senamiesčio XV–XVIII a. kultūrinis sluoksnis archeologiškai tyrinėjamas nuo 1990 m. Nuo 1991 m. tyrinėjimo darbus atlieka daugiausia LII. 1995 m. parengta visų archeologinių tyrinėjimų senamiestyje suvestinė, kuri 2000 m. pratęsta. Toliau tyrinėtų šurfų ir požeminių komunikacijų trasų (vadinamų atkarpomis) numeracija pateikiama pagal šią suvestinę. 2000 m. Anykščių senamiestis kasinėtas 5 vietose.

Antano Baranausko aikštėje Nr. 9 (centrinė senamiesčio dalis) tyrinėtos kanalizacijos ir vandentiekio trasos – atkarpos 50–51, 42 m² bendro ploto. Čia stovinčio namo pamatų tvirtinimo metu archeologiniai tyrinėjimai buvo atlikti 1999 m. (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais,* V., 2000, p. 417–418). Kanalizacijos tranšėjos (21 m²) vieta kasta jau anksčiau kasinėtoje vietoje. 1 m į V nuo kanalizacijos trasos, nuo namo P kryptimi kastoje 30 m ilgio, 0,7 m pločio (21 m²) vandentiekio trasoje aptikti du iki 1,3 m storio kultūrinio sluoksnio horizontai, susiklostę virš geltono smėlio įžemio. Viršutinis pilkos spalvos 20–70 cm storio sluoksnis susidarė XIX–XX a. Jam priklauso ir 10–11 m nuo namo aptikto 50 cm storio raudonų plytų ir akmenų mūro iki 85 cm aukščio fragmentas. Apatinį 50–70 cm storio kultūrinio sluoksnio horizontą sudaro tamsiai pilka, juoda žemė su pavieniais plytgalių fragmentais. Šiame sluoksnyje aptikta negausi žiesta keramika: 3 lenkti į išorę tamsiai pilkos spalvos puodų pakraštėliai pūstais šonais ir vienas dugnas. Jų molio masėje nežymi smulkaus žvirgždo priemaiša. Taip pat aptikti ir 3 plokštinių koklių fragmentai: 2 neglazūruoti kakleliai ir žaliai glazūruotos plokštės dalis. Pastaroji puošta geometrinėmis figūromis ir paukščio atspaudu (36 pav.). Kokliai ir keramika datuojami XVI a. pabaiga – XVIII a. pabaiga.

Antano Baranausko aikštės Š prieigose (ŠV senamiesčio kraštas) tyrinėta šiluminės trasos griovio dalis 52, ištirtas bendras 18 m² plotas. Iki 1 m gylio užfiksuoti vėlyvi kultūriniai sluoksniai, suardyti tiesiant trasą.

Jono Biliūno g. Nr. 15 (ŠR senamiesčio kraštas) ištirta 60 m ilgio lietaus kanalizacijos trasa 53, su 4 nedidelėmis atšakomis (bendras 74 m² plotas). Lietaus kanalizacijos trasos vietoje, 0,8–2,2 m gylyje aptiktas 20–80 cm storio nesuardytas kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVIII–XIX a. Jis storesnis arčiau dabartinės J. Biliūno gatvės ir plonėja į sklypo gilumą, pereidamas į daržo žemę. Arčiau gatvės, greičiausiai čia buvusio rūsio vietoje,

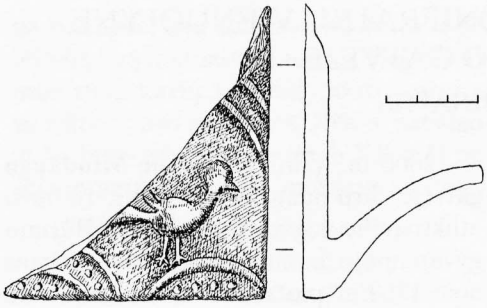

36 pav. Plokštinio koklio fragmentas.
I. Keršulytės pieš.
Fig. 36. Fragment of a flat tile.

XIX a. supiltos griuvenos su šiukšlėmis. Čia surinkta dauguma radinių. Iš viso aptiktas 51 radinys: žiesta kieta be priemaišų masėje keramikos šukė, svėrusi 648 g, vienas 10,5 cm skersmens puodo dugno negatyvas – sukietėjusių žemių fragmentas, išlaikęs buvusio puodo formą, svėręs 384 g, keli tinko fragmentai, svėrę 69 g, 7 stiklinių indų ir butelių fragmentai bei du individualūs radiniai: geležinė keturkampio skerspjūvio 13 cm ilgio vinis ir puodyninio koklio kaklelio 4,4x3,1 cm dydžio fragmentas. Keramika: 16 puodų ir lėkščių pakraštėlių, ir 27 sienelės. 7 šukės buvo ornamentuotos bangelės ir linijų ornamentu. Greta gatvės užfiksuotas XIX a. pabaigos – XX a. pradžios mūrinis rūsys. Jis keturkampis, cilindro formos skliautu, mūrytu eglute iš raudonų 28x7x13 cm dydžio plytų, iš akmenų mūrytomis iki 1,9 m aukščio sienomis, kurių kiekvienoje dar yra po nišą, o šiaurinėje sienoje ir skliaute – dar ir šviesangis. Rūsio dydis – 4,3x3,6 m, aukštis iki skliauto viršaus – 3 m. Sienų mūro storis siekia iki 60 cm. Įėjimas į rūsį iš V pusės.

Stepono Dariaus ir Stasio Girėno g. Nr. 6 (centrinė senamiesčio dalis) ištirti du šurfai – 222 ir 223 (1–2) bendro 4,5 m^2 ploto. Buvęs kultūrinis sluoksnis visiškai sunaikintas kasant pamatų duobę penkiaaukščio pastato pamatams.

Kazio Ladygos g. Nr. 16 (ŠR senamiesčio kraštas) tyrinėta elektros kabelio tranšėja 54, ištirtas bendras 9 m^2 plotas. Po iki 70 cm storio XX a. susiformavusiais sluoksniais pasiektas įžemis – gelsvas žvyras.

Nuo archeologinių tyrinėjimų pradžios 1990 m. iki 2000 m. pabaigos Anykščių senamiestyje buvo tyrinėti 4 plotai, 223 šurfai, 54 atkarpos, aptikti 2 kapai, 1 lobis. Per dešimtmetį sukaupta archeologinė medžiaga šiandien jau gerokai papildo mūsų žinias apie Viduramžių – Naujųjų laikų Anykščius, kurių istorijai iki XVIII a. pabaigos labai trūksta istorinių ir ikonografinių šaltinių.

ANYKŠČIAI OLD TOWN

In 2000, LIH excavated 5 sites in Anykščiai (Eastern Lithuania) Old Town and obtained non-destroyed Old Town habitation zones in two of them. At A. Baranauskas square 9, a habitation layer dated to the late 16th – late 18th centuries with tiles and pottery of that period was found. At Biliūno street 15, the 20–80 cm thick habitation layer dated to the 18th–19th centuries with pottery of that period was found and a stone cellar dated to the late 19th century was fixed.